

Кылаас чаас тосхоло.

Тиэмэтэ: Н.Е.Афанасьев уонна маннайгы “Сахалыы сурук - бичик” Букубаар (1слайд)

Кылааһа: алын сүһүөх кылаас оҕолоро.

Учуутал: Павлова А.А, алын сүһүөх кылаас учуутала.

Сыала – соруга:

-Н.Е.Афанасьев – сахалыы сурук–бичик сайдытыгар улахан кылаатын киллэрсибит киһинэн биллэрин сырдатты;

- Биир дойдулаахпыт, Николай Егорович, Саха сиригэр үөрэхтээһинин сайдытыгар онорбут үлэлэринэн киэн туттууну үөрэнээччилэргэ тиэрдии;

- Төрөөбүт дойдуга тапталы иитии.

Көрдөрөр, туттуллар тэриллэр:

- Проектор, экран, тиэмэнэн презентация; Н.Е.Афанасьев, П.А.Слепцов, С.А.Новгородов портреттара; сахалыы Букубаардар ойуулар.

Бэсидэ:

Николай Егорович Афанасьев 1877 сыллаахха, олунньу 21 күнүгэр, Амма сэлиэнньэтигэр төрөөбүтэ. Кини омугунан – нуучча. Атыһыт уола, партията суох, 1923 сылтан үөрэхтээһин союһун чилиэнэ. Дьокуускайга, реальной училищеҕа үөрэнэн, 3 кылаас үөрэхтээх. Сахалыы билэр, ыраастык сангарар эбит. Саха сиригэр төрөөбүт, улааппыт нуучча дьоно, сахалары чугастык ылыналлар. Саха сирин тыйыс усулуобуйатыгар, ыарахан олоҕу тэннэ тэлсэн кэлбит буолан, Николай Егорович сахалары кытта элбэхтик бодоруһара, дьаданы дьон олохторун чэпчэтэргэ көмөлөһө сатыыра. Сахалар үөрэхтээх буолуохтарын баҕарара (2 слайд).

Үлэһит- сахалар I съезтиригэр, саха биир чулуу уола Семен Андреевич Новгородов бэйэтэ онорбут алпаабытын көрүнүн билсипиннэрэн, көмүскээн, салгыы, сахалыы бастакы Букубаар хаайан да оноһулан тахсыахтааһын туруорсубута. Съезд Новгородов этиитин өйөөн, 1919 сыл сааһы, сайыны быһа үлэлэһэн, Новгородов Афанасьевтыын Ионов илиинэн суруллан

оноһуллубут үлэтин тупсаран, бастакы “Сахалыы сурук - бичик” диэн ааттаах букубаар оноһуллан, олохтоох типографияҕа бэчээттэнэн тахсыбыта

(3,4 слайдалар). Бастакы “Сахалыы сурук - бичик” букубаарга улахан букуба, сурук бэлиэлэрэ диэн суохтара.

1920 сыллаахха Николай Егорович Семен Андреевич Новгородовтыын уонна Платон Алексеевич Слепцовтуун «Сурук бичик» диэн Букубаары онорон таһаарбыттара **(5,6 слайдалар).** Ол сыл, эмиэ 1920 сыллаахха, Букубаар кэнниттэн иккис сылга үөрэнэр «Ааҕар кинигэ» оноһуутугар үлэлэспитэ **(7 слайд).**

Николай Егорович Саха АССР үөрэхтээһинин наркомун солбуйааччытыгар тийэ үүммүтэ. Оскуолаларга инспектордыыра, педагогической техникумга устудьуоннары үөрэтэрэ. Кини талааннаах, күүстээх, үлэтигэр бэриниилээх методичынан биллэрэ. Саха норуота үөрэхтээх буоларыгар элбэх кылааты киллэрсибит дьонтон биирдэстэрэ буолар **(8 слайд).**

Биһиги, Николай Егорович Афанасьев аатынан киэн туттабыт!

- Оҕолоор, биһиги, Николай Егорович Афанасьев туһунан иһитиннэриини иһиттибит. Билигин, ылбыт билийбитин чинэтэн, боһпуруостарга эппиэттиэхпит **(9 слайд).**
 1. Н.Е.Афанасьев хас сыллаахха төрөөбүтэй? (1877 сыллаахха)
 2. Кини омуга ханныгый? (нуучча)
 3. Ханна үөрэммитэй? (реальной училищега)
 4. С.А.Новгородов алпаабытын ханна билсиһиннэрэн сахалыы бастакы Букубаары онорорго туруорсубутай? (Үлэһит- сахалар I съезтиригэр)
 5. Сахалыы бастакы Букубаар аата? (“Сахалыы сурук - бичик”)
 6. «Сурук бичик» Букубаары кимнээҕи кытта онорбутай? (Семен Андреевич Новгородовтыын уонна Платон Алексеевич Слепцовтуун)
 7. Букубаар кэнниттэн, иккис сылга үөрэнэр кинигэ аата? («Ааҕар кинигэ»)

Маладьыастар, бары өйдөөбүккүт.